

SCHITTEREND
GESLEPEN

Naast de naadtang hadden de diamantbewerkeren nog een arsenaal aan grappen in hun trukendoos zitten. De quotes zijn eindeloos en bijna alle ex-slijpers verwijzen naar de unieke sfeer in de werkplaatsen. Naast het uithalen van allerlei grappen werd er vaak gezongen in de slijperijen. Talloze slijpersliedjes gingen de ronde. Daarnaast kwamen ook straatzangers hun ronde doen langs de slijperijen. Gewezen diamantbewerker Hypoliet Budts vertelt in *De Poemp* over Rare Sus. Deze zanger deed zijn ronde langs tientallen slijperijen in de streek en beweerde dat hij op die manier een huis bij elkaar gezongen had. Peer Krik, een Kessels volksfiguur, zong liedjes en verkocht nootjes in de fabriekjes.

Bobby Prins woonde in de buurt. Dat was maar 200 à 250 meter van ons. Als die vanachter op de regenput op zijn harmonica zat te spelen, dan hoorden wij dat en zongen we mee. Dat is een herinnering die nog boven komt.

Louis Geerts, Itegem

Dat waren overleveringsliedjes. Ik heb al die oude liedjes van de ouderen in de slijperij geleerd. Als het steentje goed liep, als het dus rap af was, dan zongen we een walske. Met een wals gingen ze een paar keer heen en weer met hun tang en dan was het steentje af.

Een typische snijkamer in Nijlen. De diamantwerkplaatsen stonden open voor iedereen: burens, familie, muzikanten en verkopers.

En als het een steen was die langer op stond, dan zongen we een ander liedje. Dan zongen we Heidewitzka.

*Heidewitzka – vooruit geef gas
Dat oude getreuzel komt niet meer te pas
Geen afstand is vandaag een hindernis
Als maar benzine in het tankie is
Heidewitzka – vooruit geef gas
Dat oude getreuzel komt niet meer te pas.*

Constant Dillen, Kessel

*Meisjes betrouwt de slijpers niet
Want zij zitten zonder werken
Het slijpen is er mee gedaan
En dan moeten zij naar de natie gaan
En aan de natie daar kunnen zij niet werken
Dat is als klerken, die moeten werken
Onder ne zak vallen ze plat
Ge kunt ze vangen met een stuk chocolat
Onder ne hoop vallen ze dood
Ge kunt ze vangen met een stukske brood.*

Constant Dillen, Kessel

*De slijpers, de slijpers
Dat zijn mannen van fatsoen
De verstelsters en de snijdsters
Die hun stieltje zo gaarne doen
De slijpers, de slijpers
Ze zijn allen fier en rein
Maar ik zeg u voor waarheid
Dat zij ook geslepen zijn.*

Constant Dillen, Kessel

Veel leurders maakten deel uit van de sfeer rond de slijperijen. Diamantbewerkers verdienden goed en waren daarom een dankbaar doelwit. Sommige verkopers kwamen rond met bewerkingsmaterialen. Slijpdoppen, tangen en kleine materialen werden rondgedragen van slijperij naar slijperij. Schijvenschuurders kwamen rond met handkarren om nieuwe exemplaren te leveren en gebruikte op te halen.

Naast toeleveranciers van bewerkingsmaterialen kwamen leurders ook rond met eetwaren, zoals snoep, ijs en haring. Deze verkopers waren bekend in heel de Kempen en zag men overal graag komen. Een van de bekendste leurders was 'den bomma'. Deze Congolese straatverkoper kwam langs met *carabouya*, Brusselse snoep met Congolese roots. Dit hard, zwart snoepgoed dat naar

Gebruikte afkortingen

ADB	Antwerpse Diamantbewerkersbond, later Algemene Diamantbewerkersbond van België.
ACVD	Algemene Christelijke Vereniging der Belgische Diamantnijverheid
ANDB	Algemene Nederlandse Diamantbewerkersbond
CBD	Christelijke Belgische Diamantbewerkerscentrale
DTC	Diamond Trading Company
GITO	Gemeentelijk Instituut voor Technisch Onderwijs, later Gemeentelijk Instituut voor Technisch en Handelsonderwijs (GITHO)
SBD	Syndicaat der Belgische Diamantnijverheid
VBD	Vereniging der Belgische Diamantnijverheid
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VTI	Vrij Technisch Instituut
VKD	Vereniging van Kempense Diamantwerkgevers

Werkkaart N° : 4030

C. B. D. - CONTROLEKAART

Afdeeling **NIJLEN** N° : 1523

Naam : Budts

Voornamen : Hypolit

Adres : Judo Jezulelaan 11

NIJLEN

Geboren : 2.7.30

Lidmaatschap : 4/3/46
(dat. van intrede)

Vastgesteld Loon :

Werkgever : Schoof L.

Adres : Grobbendonck

Fabriek : Schueremans L.

Adres : Lemonters Nijlen

Datum aflevering controlekaart : 18/3/46

Datum inlevering controlekaart :

**CHRISTELIJKE BELGISCHE DIAMANT-
BEWERKERSCENTRALE**

Brialmontlei 30, Antwerpen

Deze kaart is alleen geldig zoolang de bezitter werkzaam is bij bovenvermelde Patroon.

Herkomst van de afbeeldingen

- Album *The Cullinan*: pag. 50
  - Alina Van der Meulen: pag. 42
  - Amsab – Instituut voor Sociale Geschiedenis: pag. 72, 73, 82, 110 (foto: Louis Van Cauwenbergh)
  - Archief Amsterdam (uitgever: gebroeders Douwes): pag. 46
  - Archief Geel: pag. 101 (3^e en 4^e kolom links, 1^e kolom rechts), 145
  - Archief Turnhout (Fotocollectie FOTO 00931-01): pag. 48
  - Beurs voor Diamanthatel: pag. 52
  - Claes Janz. Visscher (II): pag. 44 onder
  - Collectie Stad Antwerpen, DIVA (foto: Dominique Provost): pag. 29 boven en onder
  - De Beers: pag. 130
  - DIVA, Axelle Rose Zwartjes: pag. 37 onder
  - Gemeentelijk Archief Mol: pag. 101 (1^e en 2^e kolom links, 2^e kolom rechts)
  - Historisch Archief Berlaar: pag. 22-23, 86, 101 (3^e, 4^e en 5^e kolom rechts), 124, 134 boven
  - KADOC-KU Leuven. Archief CBD. KFA7987: pag. 117 boven
  - Numismatica Herentals: pag. 80
  - Paulo (Paul Verschaeren), verschenen in *Het Nieuwsblad*, 2000: pag. 126
  - Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete: pag. 88 onder, 113, 128
  - www.kempenserfgoed.be – Collectie Paul Van Vlerken: pag. 96
  - www.kempenserfgoed.be – Digitale Collectie Gemeente Grobbendonk: pag. 127
  - ZAK (Jacques Moeraert), verschenen in *De Morgen*, 15 januari 1986: pag. 156
- Alle andere afbeeldingen komen uit de collectie van het Kempens Diamantcentrum en Diamantcollectie Grobbendonk.

Controlekaart van de CBD van Hypoliet Budts, diamantslijper uit Nijlen, 1946.

We hebben gepoogd alle rechthebbenden op copyright van de illustraties in deze publicatie te bereiken. In de meeste gevallen zijn we daar ook in geslaagd. De rechthebbenden die zouden vaststellen dat buiten hun medeweten illustraties gereproduceerd werden, worden verzocht contact op te nemen met de uitgever.

Beelden omslag

Cover	Diamantslijperij van Hendrik Cassiers in Grobbendonk, jaren 1920.
Buitenflap cover boven	De diamantslijperij van Frans Vercammen in Nijlen. Van links naar rechts: Nand Dom, August Van Mengsel en Marcel Sels.
Buitenflap cover onder	Frans Maes (rechts) met zijn personeel aan de diamantwerkplaats in de Fraikinstraat in Herentals, jaren 1920.
Binnenflap cover	Klas diamantsnijden in de vakschool in Lier.
Achterplat boven	Diamantslijper Louis Van Tendeloo uit Nijlen.
Achterplat onder	Diamantzagerij in Herenthout.
Buitenflap achterplat	Het bekijken en sorteren van diamanten in de fabriek van Jules Peeters in Hulshout.
Binnenflap achterplat	Diamantbewerkers uit Vorselaar.
Pagina 2	Paul Van Casteren uit Heist-op-den-Berg ontwikkelde snijmachines samen met zijn vader Stan, 1965.

Schitterend Geslepen is een initiatief van Erfgoedcel Kempens Karakter en vzw Briljante Kempen.

We dragen deze publicatie op aan Hypoliet Budts en zijn collega's van Heemkring De Poemp.

Schitterend Geslepen kwam tot stand met hulp van bijzonder veel mensen en verenigingen. De afgelopen jaren kregen we zoveel foto's, documenten en ander waardevol materiaal toegestuurd. We willen iedereen hier expliciet van harte voor bedanken.

Auteurs	Jeroen Janssens en Ziggy Adriaensens
Interviews	Jeroen Janssens, Laura Portier, Rosette Dillen, Walter Caethoven
Leescomité	Gregory Vercauteren, Hans Wins, Lieselot Cornelis, Lieve De Saedeleer, Thomas Dirckx
Eindredactie	Hans Devisscher
Vormgeving	Keppie & Keppie, Varsenare
Beeldbewerking	Graphius, Gent
Productie en uitgave	Uitgeverij Snoeck, Gent
Druk en afwerking	Graphius, Gent

© 2021; Erfgoedcel Kempens karakter, Uitgeverij Snoeck

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt, in enige vorm, of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2020/0012/44
ISBN: 978-94-6161-633-3

snoeck

